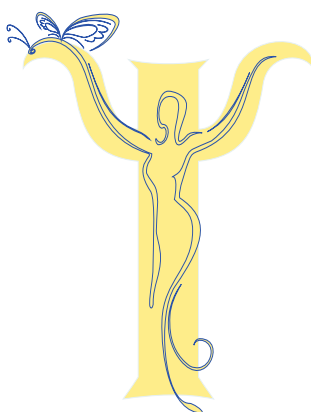

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Кафедра психології та педагогіки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Українська асоціація сімейних психологів
ВГО «Арт-терапевтична асоціація» (відокремлений підрозділ у Хмельницькій області)

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

**Тези доповідей
ХІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції**

м. Хмельницький, 18 квітня 2024 року

Хмельницький
2024

УДК 37.015:159.9
ББК 88:8
А 43

Редакційна колегія:

Комар Т. В., доктор психологічних наук, професор (*головний редактор*);
Гаврилькевич В. К., кандидат психологічних наук, доцент;
Подкоритова Л. О., кандидат психологічних наук, доцент.

Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців:
тези доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 18 квітня 2024) / М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. психол. та педагог. [та ін.]. Хмельницький: Кафедра психології та педагогіки ХНУ, 2024. 128 с.

У збірнику представлені тези доповідей учасників XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців», яка відбулась 18 квітня 2024 року в м. Хмельницькому на базі Хмельницького національного університету за ініціативи кафедри психології та педагогіки.

Збірник адресований науковцям, аспірантам, студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими дослідженнями в галузі психології, педагогіки, соціології.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

При передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.

Шпак М. М.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ПСИХОДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Проблема забезпечення якісної вищої освіти є сьогодні однією з найбільш актуальних у психології і педагогії. Для того, щоб підготувати висококваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на вітчизняному та європейському ринках праці, недостатньо лише озброїти його необхідним рівнем професійних знань, умінь та навичок. Важливо сформувати майбутнього фахівця як активну, ініціативну, креативну особистість з критичним мисленням та лідерськими якостями. Для цього необхідно створити сприятливе розвивальне середовище у закладі вищої освіти, забезпечити формування у здобувачів освіти загальних та фахових компетентностей, розвиток комунікативних умінь, емоційного та соціального інтелекту. Цьому значною мірою сприяє використання викладачами інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Інтерактивна технологія забезпечує таку організацію навчання, за якої відбувається активна взаємодія усіх учасників освітнього процесу. Учені, трактуючи це поняття, роблять акцент на «співнавчання», «взаємонавчання», «співпрацю», «співробітництво» (Пометун О. І., Пироженко Л. В., 2004; Сиротенко Г. О., 2003). З огляду на це, інтерактивні технології навчання об'єднує спільна діяльність та міжособистісна взаємодія в системах «викладач-студент», «викладач-студенти», «студент-студенти». При цьому інтерактивне навчання реалізується через процес діалогічного спілкування, пізнавальну та комунікативну діяльності здобувачів освіти і педагогів (Пометун О. І., 2007).

Слід зазначити, що інтерактивні технології навчання різняться від традиційного навчання цілями і метою, рольовими позиціями викладача і студента, стилем управління навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти, формами взаємодії викладача зі студентами та студентів між собою, методами навчання.

Інтерактивні технології навчання насамперед підвищують активність тих, хто навчається, оскільки забезпечують безпосередню взаємодію викладача зі студентами і передбачають перехід від суб'єкт-об'єктної до суб'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії.

Метою інтерактивних технологій є розвиток студента як активного суб'єкта навчально-професійної діяльності, який виявляє пізнавальну активність, достатньо аргументовану власну позицію, свою точку зору, обґрунтовує емоційно-оцінкове ставлення до того, що вивчає, демонструє ініціативність та самостійність у розв'язанні навчальних завдань.

Інтерактивні технології розвивають у студентів насамперед так звані *soft skills*, а саме: критичне мислення, креативність, вміння працювати в команді, налагоджувати емоційний контакт та соціальну взаємодію з іншими людьми, керувати своїми емоціями для вирішення проблем. Ці навички є особливо важливими для сучасного фахівця.

Звичайно, за інтерактивних технологій навчання змінюється рольова позиція викладача у навчальному процесі вищої школи. Він виступає насамперед у ролі організатора самостійної пізнавальної діяльності студента, фасилітатора і компетентного консультанта.

Інтерактивні технології навчання реалізуються на засадах спілкування викладача і студентів з позицій «рівний-рівному». Як показує власний досвід викладацької діяльності, вони передбачають відкритість партнерів по спілкуванню, право на власну думку, толерантність, довіру і взаєморозуміння, емпатійне ставлення до інших людей.

Звісно, кожен викладач виробляє свій стиль педагогічного спілкування, свою психотехніку управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів, яка базується на педагогічному досвіді, знаннях з психології та психодидактики. Разом з тим, в освітньому середовищі вищої школи інтерактивні технології навчання мають реалізовуватися з урахуванням основних теоретичних положень та методологічних принципів гуманістичної психології і педагогіки співробітництва.

Педагогічна практика показує, що інтерактивні технології сприяють формуванню позитивної мотивації учіння, підвищенню інтересу студентів до навчання. Вони перетворюють студентів із пасивних слухачів на активних учасників навчального процесу, які можуть взаємодіяти як з викладачем, навчальним матеріалом, так і між собою. Це робить процес навчання не тільки цікавішим, а й більш ефективним. У процесі професійної підготовки майбутніх психологів інтерактивні технології можуть широко використовуватися під час вивчення таких

навчальних дисциплін, як: «Педагогічна психологія», «Методика викладання психології у вищій школі», «Психологія спілкування», «Психологія управління», «Психологічне консультування» та ін.

На нашу думку, позитивним аспектом інтерактивних технологій є можливість застосовувати їх на різних етапах навчального заняття, як для пошуку, аналізу інформації, так і для закріплення нового навчального матеріалу. Це покращує розуміння студентами змісту навчального матеріалу. При цьому інтерактивні технології передбачають використання викладачем активних методів навчання (диспути, групові дискусії; проблемний виклад матеріалу; ділові та рольові ігри; мозковий штурм; метод проектів та ін.), змістового наповнення навчальних дисциплін, потенціалу науково-дослідницької діяльності та практико орієнтованого навчання. Саме інтерактивні методи та способи навчання є визначальними у застосуванні інтерактивних технологій. Адже вони спрямовані на створення сприятливих психолого-педагогічних умов для засвоєння студентами знань, набуття умінь та навичок, розвиток бажання та уміння вчитися, цілеспрямоване формування професійних компетентностей у процесі діалогічної взаємодії викладача з кожним студентом та усіх студентів між собою. Це не лише підвищує пізнавальну активність студентів, а й сприяє успішності навчання, розширенню соціального та комунікативного досвіду здобувачів вищої освіти.

Інтерактивні технології розвивають такі особистісні та професійні якості майбутніх психологів, як: комунікабельність, рефлексивність, емпатійність, толерантність, стресостійкість; уміння аналізувати, планувати і прогнозувати; здатність конструктивно взаємодіяти і долати навчальні та професійні труднощі, швидко адаптуватися до нових змін; креативно підходити до розв'язання проблем. Формування у майбутніх психологів таких умінь, особистісних та професійних якостей, досягається завдяки організації групової та колективної форм роботи студентів.

Попри те, що інтерактивні технології навчання мають багато переваг, у їх застосуванні викладачі можуть відчувати деякі труднощі щодо контролю та оцінювання результатів діяльності студентів. Адже оцінити внесок кожного студента у групову роботу, колективне обговорення проблеми, самостійність під час спільного розв'язання навчального завдання буває складно. Тому викладачам необхідно дотримуватися чітких критеріїв оцінювання результатів навчальних досягнень студентів, дбати про постійний зворотній зв'язок та діагностичну основу навчання.

Отже, в сучасних умовах постає необхідність запровадження нових підходів до професійної підготовки майбутніх психологів, які повинні враховувати індивідуально-психологічні особливості студентів, сприяти формуванню загальних та фахових компетентностей, розвитку та удосконаленню їх особистісних та професійних якостей. Це зумовлює застосування інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх психологів, які забезпечують залучення здобувачів вищої освіти до активної комунікації під час засвоєння знань, вирішення освітніх завдань, й сприяють активізації пізнавальної діяльності майбутніх фахівців. З метою підвищення ефективності використання інтерактивних технологій навчання необхідно, на нашу думку, реалізовувати їх з урахуванням системного, суб'єктно-діяльнісного, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів до професійної підготовки майбутніх психологів. У зв'язку з цим перспективи подальших наукових пошуків ми вбачаємо у теоретико-методологічному обґрунтуванні психолого-педагогічних умов ефективного використання інтерактивних технологій у навчальному процесі вищої школи, враховуючи, що кожна з них містить концептуальний, змістовий та процесуальний аспекти.

Яворська Н. О.

Університет Короля Данила

РОБОТА ПСИХОЛОГА В ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Участь військовослужбовців у локальних війнах та збройних конфліктах у кінці ХХ – на початку ХХІ століття свідчить про значний рівень психічної травматизації. Для забезпечення їхнього психічного здоров'я та підвищення боєздатності необхідна організація психологічної допомоги. Психологічна підтримка включає комплекс заходів, спрямованих на успішне пристосування військових до стресових ситуацій бойових умов, збереження їх працездатності та запобігання розвитку посттравматичних стресових розладів (Волков Д., Черних О., 2021.).